

Rapport från Riksantikvarieämbetet

Gifter i museisamlingar

Seminarium på Nordiska museet, 4 juni 2014

Riksantikvarieämbetet 2014

Box 1114

621 22 Visby

www.raa.se

registrator@raa.se

Innehåll

Inledning	5
Presentationer och diskussioner	7
Ohälsosamma ämnen i kulturhistoriska samlingar i Sverige	8
Kemiska hälsorisker på museet – hur skyddar jag mig?	9
Verktyg för uppbyggnad av hanteringsrutiner	10
Giftiga ämnen och riskhantering i Nordiska museets samlingar	12
Miljöfarlig kulturarv i museernes samlingar: udfordrer arbejdsmiljøkrav den originale museumsgenstand?	13
Radiumemanatorn som hamnade i Studsvik – när museiföremål blir farligt avfall	14
Fallbeskrivningar och funderingar kring lämpliga åtgärder	16
En strålande samling	17
Gifter från när och fjärran	18
Utvärdering	21
Program	22

Inledning

I samlingar på museer förekommer det föremål som innehåller ämnen som på ett eller annat sätt är ohälsosamma. Föremålen kan, trots detta, ha en viktig funktion i olika sammanhang som referens-, utställnings- och undervisningsmaterial.

För att dessa samlingar ska kunna bevaras och utnyttjas på ett bra och säkert sätt behövs riktlinjer och information som speglar både kulturhistoriska perspektiv samt hälso- och miljöaspekter. I nuläget saknas det råd och riktlinjer på svenska som stöd för museerna i detta arbete.

För att uppmärksamma problematiken och påbörja en diskussion om behov och lösningar, initierades seminariet *Gifter i museisamlingar* den 4 juni på Nordiska museet. Riksantikvarieämbetet planerar att tillsammans med museer och andra intressenter söka medel för ett fortsatt arbete och fördjupning inom ämnet. Målet är att det ska finnas stöd i form av råd, riktlinjer och kunskap om hantering och förvaltning av samlingar och föremål som innehåller ohälsosamma ämnen så att dessa kan tas om hand på ett tryggt sätt.

Flera av presentationerna från seminariet, tillsammans med en del referenser och länkar, finns i gruppen "Gifter i samlingar" på Kulturvårdsforum:

<http://www.kulturvardsforum.se/group/gifter-i-samlingar>.

Seminariet arrangerades av Riksantikvarieämbetet tillsammans med Medicin-historiska museet, Sahlgrenska universitetssjukhuset och Nordiska museet.

Tack för ett gott samarbete.

Paneldiskussion med, från vänster, Yang Sook Koh, Riksantikvarieämbetet, Maria Dalin, Arbetsmiljöverket, Anna Lunqvist, Ragn-Sells AB och Karin Björling Olausson, Nordiska museet.

Presentationer och diskussioner

Presentationerna handlade bland annat om lagstiftning på området, hur man bygger upp rutiner och strukturer för hantering av material med hälsorisker, samt exempel från olika typer av samlingar.

Det framkom av presentationerna att det finns en stor variation av föremål innehållande ohälsosamma ämnen hos landets museer och att det finns ett stort behov av mer kunskap och rutiner för en bättre hantering av dessa. I denna rapport finns korta sammanfattningar av alla presentationer.

För museerna är naturligtvis det viktigaste att inte riskera personalens hälsa. Samtidigt vill man heller inte riskera samlingarnas kulturhistoriska värde. Ibland kan personal uppleva rädsla och oro för att man inte känner att man har tillräckliga kunskaper om riskerna. Då behövs det fungerande rutiner och riskbedömningar anpassade till de egna samlingarna. Flera deltagare uttryckte att museerna har behov av råd och stöd i detta arbete. Man kan undersöka hur man arbetar med frågan internationellt. En annan idé är att titta på hur andra sektorer, såsom industrin och sjukvården, arbetar med dessa frågor.

Samarbete är en förutsättning för att komma vidare i frågan. Flera deltagare uttryckte att de gärna är med i det fortsatta arbetet. Det föreslogs även samarbete mellan Sverige, Danmark och Norge.

Ohälsosamma ämnen i kulturhistoriska samlingar i Sverige

Yang Sook Koh, Riksantikvarieämbetet

I samlingar på museer förekommer det föremål som innehåller ämnen som på ett eller annat sätt är ohälsosamma. Hur ska dessa hanteras och förvaltas på ett säkert sätt utan att minska dess kulturhistoriska värde och tillgänglighet?

Det finns lagar, t.ex. arbetsmiljölagen och miljöbalken, och förordningar för hantering av bl.a. kemikalier, för att minska skadliga effekter på hälsa och miljö. Men hur mycket vet vi om museiföremål med hälsorisker och hur ska vi hantera värdefulla samlingar med dolda hälso- och miljöfaror? Det finns en del information om detta publicerad och tillgänglig på nätet, dock inte på svenska.

Förvaltningsavdelningen på Riksantikvarieämbetet planerar ett projekt för att öka kunskapen och tillgängligheten till information inom området. Projektstarten

planeras till 2015, under förutsättningen att medel beviljas. Målet är att material med högt kulturhistoriskt värde, även hälsofarliga, ska bevaras och användas på ett sätt som speglar både kulturhistoriska perspektiv samt hälso- och miljöaspekter.

Projektet kommer att vara närverksbaserat och innebära kartläggning av befintlig kunskap och behov, samt utveckling av relevanta råd och riktlinjer.

Vi hoppas att detta seminarium väcker intresse och blir en bra start för ett gott samarbete för det planerade projektet om bevarande och hantering av ohälsosamma material som finns i samlingar.

Kemiska hälsorisker på museet – hur skyddar jag mig?

Maria Dalin, Arbetsmiljöverket

Kemiska ämnen kan komma in i människokroppen genom tre upptagsvägar: via munnen, via inandning och via huden. Vi kan även exponeras för kemiska ämnen i form av föremål som har kemikalier på sig. Kemiska ämnen och kemikaliebehandlade föremål är kemiska riskkällor.

Kemiska riskkällor är ämnen och föremål som kan orsaka hälsoskador, brand och explosion. Skadorna kan visa sig genast, men de kan också uppstå långt senare. De skador som uppkommer genast är akuta. Kroniska skador visar sig en lång tid efter en enstaka exponering eller efter att man under en lång tid exponerats för så små doser att de var och en för sig inte skulle orsaka skada. Vanligtvis är det svårare att motivera personal att skydda sig mot de effekter som kanske inte uppträder förrän efter 20 år.

Det är arbetsgivarens ansvar att se till att ingen på arbetsplatsen utsätts för kemiska riskkällor. Därför skall arbetsgivaren göra en riskbedömning och besluta om åtgärder för att minska riskerna. Riskbedömningen skall dokumenteras och undertecknas.

Arbetsgivaren skall också se till att alla arbetstagare känner till riskerna och hur man skyddar sig.

De vanligaste riskminskande åtgärderna i museisammanhang är att minska risken för inandning och för hudkontakt med kemiska riskkällor. Det kan åstadkommas genom att man installerar bra ventilation och genom att man använder lämplig personlig skyddsutrustning.

Om man kommer fram till att personlig skyddsutrustning behövs vid vissa arbetsmoment, är det viktigt att man väljer material som skyddar mot den aktuella kemikalien.

Det är också viktigt att personalen har möjlighet att så snart som möjligt tvätta av kemikalier som kommit på händerna.

Källor

1. Arbetsmiljöverkets föreskrifter om kemiska arbetsmiljörisker, AFS 2011:19, http://www.av.se/lagochratt/afs/afs2011_19.aspx
2. Arbetsmiljöverkets vägledning till föreskrifterna om kemiska arbetsmiljörisker, <http://www.av.se/teman/Kemivagledning/>
3. Broschyrer:
http://www.av.se/publikationer/broschyler/adi_296.aspx
http://www.av.se/publikationer/broschyler/adi_549.aspx
http://www.av.se/publikationer/broschyler/adi_418.aspx
http://www.av.se/publikationer/broschyler/adi_606.aspx
4. Arbetsmiljöverkets föreskrifter om bekämpningsmedel, AFS 1998:6, http://www.av.se/lagochratt/afs/afs1998_06.aspx

Verktyg för uppbyggnad av hanteringsrutiner

Anna Lundqvist, Ragn-Sells AB

Vid uppbyggnad av rutiner för ett system för hantering av giftiga ämnen i samlingar är det viktigt att veta vilka lagkrav som ställs på verksamheten. Lagkraven är att

betrakta som en lägsta målnivå vid systematiskt arbete kopplat till miljö och arbetsmiljö. Lagar som kan vara aktuella är bland annat Miljöbalken, Arbetsmiljölagen, Lagen om brandfarliga och explosiva varor och Lagen om transport av farligt gods.

Till lagarna finns ett antal förordningar kopplade och de myndigheter som utsetts för att bevaka efterlevnaden ger ut föreskrifter med detaljerad information om tillämpning.

För att på ett enkelt sätt hålla reda på vilka lagar och krav som gäller för verksamheten och vara uppdaterad på ändringar och påverkan av dessa är det att rekommendera att använda sig av ett lagbevakningssystem så som *Miljö- och arbetsmiljöguiden*.

Vid systemuppbyggnad ska mål sättas där minimikravet är lagefterlevnad. Därefter genomförs en förutsättningslös nulägesanalys för att kunna upprätta handlingsplaner för hur målen ska nås. I handlingsplanerna ska framgå vad som ska göras, ansvarsfördelning, tidsplan och resursallokering. Regelbunden uppföljning av förbättringsarbetet sker fortlöpande. Det bör även införas system för förbättringar, avvikelser och revisioner.

En förutsättning för att upprätta rutiner är att ämnena som hanteras är kända. För att identifiera okända ämnen är det lämpligt att så långt som möjligt försöka ringa in i vilket sammanhang ämnet dykt upp för att kunna utesluta sådant som inte är relevant. Därefter kan enklare metoder, såsom okulär besiktning, pH-test, peroxid-tester och topstest (om ämnet brinner) användas. Lämpligt är även att konsultera erfarna kemister. Vid mer komplicerade fall kan externa laboratorier kontaktas där metoder som ICP, kromatografiska metoder, FTIR, screening etc. kan utföras.

Giftiga ämnen och riskhantering i Nordiska museets samlingar

Karin Björling Olausson, Nordiska museet

Nordiska museet är ett kulturhistoriskt museum med stor bredd av föremål och material. Vissa substanser kan vara giftiga eller ohälsosamma. Kunskap om riskkällor och säker arbetsmiljö är mycket viktig. Giftiga ämnen i konstnärsmaterial är ofta undantagna från farliga ämnen jämfört med industrin, eftersom kvantiteten bedöms som ringa.

Exempel på giftiga tungmetaller som kan förekomma är bly, arsenik, koppar, krom, kadmium och kvicksilver. I bunden form föreligger låg risk vid hantering, men vid dammande torrengöring skall man använda andningsskydd och skyddskläder. Möjlighet finns till förväxling med mera harmlösa material och vid osäkerhet rekommenderas riskanalys och ökade skyddsåtgärder för att undvika oro hos personal. Giftiga torrpigment i samlingar skall förvaras i hela burkar med tättslutande lock. Information till berörd personal som hanterar dem är viktig.

Kvicksilver i gammalt kvicksilverfolierat spegelglas kan "rinna" och droppar ligga i ramens fals eller ha ramlat ner på golvet. Dessa skall lyftas upp och förvaras i burk med tättslutande lock. I vanlig rumstemperatur bildas inte farliga ångor och mängden är troligtvis ringa vilket minimerar hälsorisk.

För radioaktiva ämnen bland Strindbergs kemikalier, med delvis bortfräta etiketter, och glasburk innehållande uransyra, beslöts tillsammans med konsulterad kemist att destruera radioaktivt material. Eftersom det rörde föremål med högt kulturhistoriskt värde gjordes stora ansträngningar att bevara originalflaskor och burkar.

Vid arbete i lokaler där man utfört behandlingar med DDT och lindan skall man tänka på att: använda skyddsutrustning, begränsa arbetspassens tid, skapa rutiner för städning av lokaler, informera personal om risker, hantering och säkerhet-

föreskrifter samt att skapa en så god arbetsmiljö som möjligt, bemöta oro med stort allvar, och inte minst, även inkludera extern personal i informationen vid rivning av potentiellt smittat virke. Rivet virke skall hamna i deponi.

Om personal råkar ut för allergisk reaktion vid museiarbete är det viktigt att, förutom att avbryta arbetet, även analysera vilket ämne som utlöser besvären. Få museer har möjlighet att göra detta.

Miljøfarlig kulturarv i museernes samlinger: udfordrer arbejdsmiljøkrav den originale museumsgenstand?

Jon Meyer, Medicinsk Museion, Københavns Universitet

Foredraget fokuserer på hvordan vi skal håndtere farlige stoffer, der er en del af den originale kulturarv. Det tog udgangspunkt i en definition af den autentiske museumsgenstand, forstået som kulturarvsmaterialets sande og ægte værdi. Det er afgørende for hvordan vi kan håndtere originale materialer, der i dag udgør en arbejdsmiljømæssig risiko.

Det anbefales at der udarbejdes retningslinjer og regler for håndtering af museumsgenstande, der er tilpasset de enkelte museers samlinger. Disse retningslinjer bør omfatte en beskrivelse af hvilke typer af farlige stoffer der er en del af museumsgenstandene, og i hvilket omfang de er til stede. Tilsvarende bør der være retningslinjer for hvilke forholdsregler der skal træffes, når genstandene skal udstilles, udlånes eller bruges i en events.

Foredraget gav eksempler på genstande fra Medicinsk Museions samlinger der indeholder miljøfarlige stoffer, eller som har været udsat for miljøfarlige belastninger.

Museet har en stor samling af apotekerkrugker med indhold og ældre og nye lægemidler. En stor del af disse genstande indeholder kemiske stoffer, der i dag er omfattet af lovgivningen. Der er ikke foretaget kemikaliemærkning på de enkelte genstande, men de opbevares i aflåste lokaler med begrænset adgang. Genstande der indeholder miljøfarlige stoffer som kviksølv eller bly, kan ofte betragtes som lukkede beholdere. Det skal opbevares fysisk sikkert, og bør kun håndteres af særligt fagkyndigt personale.

Museion har en stor samling humane vådpræparater der opbevares i en formalinopløsning. Det giver begrænsninger ved anvendelse til udstilling. Efter lange undersøgelser er der nu sat en substitutionsproces i gang, hvor formalinen erstattes med en væske, der ikke er sundhedsskadelig.

Museet har en større samling genstande der har indeholdt isotoper, eller været anvendt til radioaktiv behandling. Det er Museions politik at radioaktivt materiale ikke kan håndteres i museumssamlinger, og det er sikret ved detektering at der ikke er radioaktiv aktivitet.

Brug museumsgenstandene, det er derfor vi har dem i samlingerne, men gør det med fornuft, både for personale, de besøgende og for fremtiden.

Radiumemanatorn som hamnade i Studsvik – när museiföremål blir farligt avfall

Lisa Sputnes Mouwitz, Medicinhistoriska museet, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Medicinhistoriska museet i Göteborg är ett museum som skildrar medicinhistorien ur ett kulturhistoriskt perspektiv. Huvudman är Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Jag är mycket glad att vi har fått möjlighet att vara med vid uppstarten av det här projektet och jag efterlyser stöd och riktlinjer när det gäller vår typ av samlingar. Blandsamlingar där det kan dyka upp i stort sett vad som helst.

I föredraget skildrades hur en radiumemanator som stått i museets utställningar sedan 1980-talet och varit en del av samlingarna sedan 1950-talet visade sig avge strålning över godkända gränsvärden. Viktigt att notera är dock att sjukhusfysikern gjorde bedömningen att den inte inneburit någon strålrisk av betydelse för besökare eller för oss som arbetar på museet. Vid tiden för händelsen hade museet ingen som arbetade heltid med samlingarna. Jag vill därför belysa ett behov av grundläggande riktlinjer som kan vara till stöd för verksamheter som saknar föremålskonservatorns specifika materialkännedom.

Farlighet

Dels när det gäller att bedöma farlighet och risk med föremål i samlingarna och vart man ska vända sig. Medicinhistoriska museer innehåller ofta den typ av föremål som vårt museum har i sina samlingar. Många av dessa museer drivs på helt ideell basis.

Kulturhistoriskt värde

Jag ser också ett behov när det gäller att få stöd i argumenten för ett bevarande av föremålet trots farligheten. En del föremål kan ju vara helt unika och av stort historiskt värde. När vi fick en chans att skicka iväg radiumemanatorn till Studsvik utan kostnad var det bara att acceptera.

Dokumentation

Ett annat exempel på behovet av riktlinjer är att det ofta blir akuta och stressiga situationer, där det utan riktlinjer blir svårt att veta hur man ska dokumentera föremålen. Fokus hamnar på att få bort det farliga, medan det kulturhistoriska värdet hamnar i skymundan.

Fallbeskrivningar och funderingar kring lämpliga åtgärder

Thomas Gütebier, föremålskonservator, Medicinhistoriska museet, Sahlgrenska Universitetssjukhuset

Bland ett stort antal föremål som finns på medicinhistoriska museer och i samlingar visar sig några vara problematiska ur arbetsmiljösynpunkt. Dessa föremål kan vid felaktig hantering vara akut giftiga eller på längre sikt hälsovådliga för museipersonalen.

Föredraget presenterar klassiska föremålsgrupper som består av eller innehåller exempelvis tungmetaller, asbest, äldre mediciner och kemikalier samt radioaktiva ämnen.

I mer sällsynta fall kan det dyka upp hälsovådliga ämnen där vi minst anar det.

På Medicinhistoriska museet i Göteborg har ett arbete påbörjats med att kartlägga ur arbetsmiljösynvinkel giftiga ämnen i berörda föremålsgrupper. I samband med detta görs en riskbedömning samt en konsekvensanalys vilket kommer att resultera i förslag till akuta och mera långsiktiga åtgärder.

En åtgärd är för närvarande att tillämpa försiktighetsprinciper och att använda adekvat personlig skyddsutrustning samt att isolera specifika föremål. En övergångslösning är att vakuumpaketera giftiga ämnen i påsar av rullplast (tvåskikts plastlaminat av Polyeten och Polyamid) för att undvika att gaser och partiklar frigörs till omgivningen.

Inom föremålsvården kan det dessutom bli nödvändigt att skydda eller isolera föremål som annars riskerar att bli skadade av reaktiva ämnen. Metalltytor korroderar redan efter relativt kort tid i kontakt med specifika ämnen, vilket kan kräva akuta konserveringsinsatser.

En strålande samling

Anders Sandström, Flygvapenmuseum

Flygvapenmuseums samling är strålande fin och innehållsrik, även om föremålen av naturliga skäl inte är så gamla. Som äldst drygt 100 år, förutom enstaka undantag. Totalt har vi ansvar för ca 100 000 föremål, varav ca 300 flygplan och helikoptrar.

Samlingen kommer från teknikintensiva verksamheter där miljöhänsyn tidigare ansetts oväsentliga eller underordnade ändamålet. Okunskap hos ursprungliga leverantörer och brukare, och vid insamling och förvaltning på museet, har lett till att vi har en hel del risker att ta hand om.

Som exempel kan nämnas: gifter för att skydda textilier i mobiliseringsförråd såsom DDT och lindan; lågsignaturfärg som kan innehålla giftiga ämnen; asbest i bromsar, packningar, rörisoleringar och skyddskläder, nya fiberkompositmaterial som riskerar att ge liknande problem som asbest, plastföremål som bryts ner har börjat ge oss

problem då de avger frätande och giftiga ämnen; smörjoljor, hydrauloljor, kyloljor, släckmedel m.fl. vätskor innehåller ofta giftiga ämnen, som exempelvis PCB; många olika bränslen förekommer, varav vissa är extra giftiga och cancerogena, såsom MC 77. Vidare används givetvis krut i vapen av olika slag, och det händer att vi hittar skarp ammunition i vår samling och hos andra. Vissa kombinationer av duk och spännlack på de äldre flygplanen kan nästan jämföras med krut när det gäller brandfarligheten. Kvicksilver finns bl.a. medicinsk och meteorologisk utrustning och i lägesgivare i flygplan. Bly och kadmium finns i batterier, men kadmium har också använts flitigt i ytbehandlingar för att ge korrosionsskydd, men även för dess smörjande egenskaper i mekanismer.

Radioaktiva material finns hos oss bl.a. som legeringsämnen i motordelar och i elektronisk utrustning, men framför allt i lysfärg. Strålning är ett problem som vi snarast måste utarbeta rutiner för att hantera, i samarbete med Strålsäkerhetsmyndigheten. Tillstånd krävs för innehav av mer än en viss mängd radioaktivt material, och det kan komma att behövas särskilda regler för hur strålande föremål får hanteras och visas på museer.

Gifter från när och fjärran

Christian Stadius, Statens museer för Världskultur

I Etnografiska museets samlingar finns det en hel del komplicerad giftproblematik. Samlingarna består av föremål som samlats in från hela världen. Materialen är många gånger känsliga för insektsangrepp och har under alla tider utsatts för gifter i det goda uppsåtet att bevara dem. Det sägs på museet att man under 1900-talets första del höllde i skopor med gift i lådorna med föremål för att skydda dem mot skadeinsekter. Det har också samlats in medicinalväxter som vi inte alltid vet så mycket om hur de eventuellt påverkar oss vid nära kontakt. Vi har också reseapotek som bland annat innehåller narkotiska preparat. I samlingarna finns också giftpilar i stor mängd som vi inte har full kontroll över, det vill säga, vi vet inte vad som är

giftigt och skadligt för oss som arbetar med samlingarna. Vi måste då utgå från att samtliga är giftiga.

Jag har delat in gifterna i tre kategorier.

1. Mediciner, preparat och reseapotek.
I denna kategori inräknar jag narkotiska preparat, medikamenter och insamlade växter med för oss okänd påverkan på kroppen, oftast avsedda för medicinalt bruk.
2. Vapensamlingar, framförallt giftpilar.
I denna kategori inräknar jag gifter från växter och animaliska gifter från exempelvis pilgiftsgrodan. Här ingår vapen, mestadels pilar.
3. Konserveringsåtgärder.
Här inräknas en mängd olika gifter. Vi vet sällan vad som använts och i vilken utsträckning. Dock kan vi anta viss materia som är väldigt känsliga för insektsangrepp, såsom päls, fjäder, ylle, siden och skinn, ofta bemängts med stora mängder gifter. Exempel på gifter är arsenik, DDT, lindan, cyanväte och naftalin.

1. Exempel på reseapotek ur samlingarna.
Foton: Christian Stadius

2. Förvaring. Finns det några giftiga pilar?

3. Saltutfällningar. Är det gift?

Arbetet med att identifiera gifterna fortgår. Vi hoppas bland annat kunna ha ett samarbete med Riksantikvarieämbetet. Vi har idag inte några utarbetade rutiner för

hur vi skall handskas med föremålen. Dock använder vi oss av försiktighetsprincipen. Det vill säga att vi skall ha skyddshandskar, tvätta våra händer och ha andningsmask av godkänd typ när vi jobbar med föremålen.

Vi har under sommaren inlett ett samarbete med Pitt Rivers Museum i Oxford, som har liknande samlingar samt liknande problem som vi. De har kommit betydligt längre i sitt rutinarbete än vi har gjort när det gäller misstänkt giftigt material.

Utvärdering

En enkät delades ut till seminariedeltagarna och besvarades av 33 deltagare (av 60). Enkätsvaren visar att seminariet var uppskattat och att frågor om ohälsosamma ämnen i samlingar är mycket angelägna. Ett stort behov av vidare arbete framkom. Nedan listas några frågeställningar och behov som särskilt nämndes i enkätsvaren.

Allmänt

- Behov av stöd finns särskilt hos mindre institutioner utan egen konservatorskompetens.

Kunskap, råd och stöd

- Råd och stöd gällande tillämpning av lagstiftning.
- Fakta och verktyg för riskbedömning och riskhantering.
- Samordning/sammanställning av tillgänglig information och rekommendationer.
- Rutiner vid donationer av föremål med misstänkta hälsorisker.
- Lista/lathund över vanliga gifter och behandlingsmedel samt andra farliga ämnen, även moderna material, som förekommer i museisamlingar.
- Giftportal (kunskapsbank) med uppdateringsmöjligheter.
- Länksamling till information på nätet.
- Kunskap om saneringsmetoder.
- Referenssamling av vanliga gifter i museisamlingar för analyser
- Rutiner för identifiering och analys av okända ämnen.

Dokumentation

- Kartläggning av gifter som finns hos museer i hela landet.
- Kartläggning av dagens kunskapsnivå.
- Systematisk dokumentation, t.ex. i föremålsdatabaser.

Nätverksarbete

- Samordning och samarbete vad gäller utrustning.
- Tips på kontakter för rådgivning, t.ex. konservatorer med erfarenhet inom området.

Program

Gifter i museisamlingar

DATUM: Onsdag 4 juni 2014
TID: Kl. 9.30 -16.00
PLATS: Nordiska museet i Stockholm

9.30	10.00	Kaffe och registrering	
10.00		Välkommen!	Sara Ellenius Nordiska museet
10.05		Ohälsosamma ämnen i kulturhistoriska samlingar i Sverige	Yang Sook Koh Riksantikvarieämbetet
10.15	10.45	Kemiska arbetsmiljörisker på museet – hur skyddar jag mig?	Maria Dalin Arbetsmiljöverket
10.50	11.20	Verktyg för uppbyggnad av hanteringsrutiner	Anna Lundqvist Ragn-Sells AB
11.25	11.40	Giftiga ämnen och riskhantering i Nordiska museets samlingar	Karin Björling-Olausson Nordiska museet
11.40	12.00	Paneldiskussion del 1	
12.00	13.00	Lunch	
13.00	13.30	Miljöfarlig kulturav i museernes samlinger: Udfordrer arbejdsmiljøkrav den originale museumsgenstand?	Ion Meyer Københavns Universitet, Medicinsk Museion
13.35	13.55	Radiumemanatorn som hamnade i Studsvik – när museiföremål blir farligt avfall	Lisa Sputnes Mouwitz Medicinhistoriska museet Göteborg
14.00	14.20	Fallbeskrivningar och funderingar kring lämpliga åtgärder	Thomas Gütebier Medicinhistoriska museet Göteborg
14.20	14.50	Kaffe	
14.50	15.10	En strålande samling	Anders Sandström Flygvapensmuseum
15.15	15.35	Gifter från när och fjärran	Christian Stadius Statens Museer för Världskultur
15.35	16.00	Paneldiskussion del 2	